

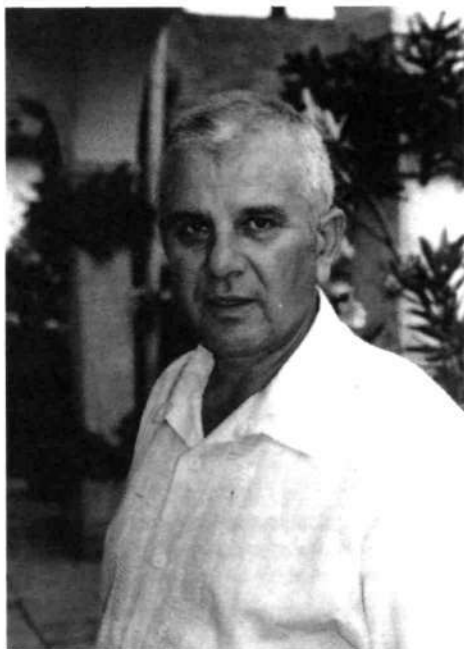
VENATIO (LOV, 1994) ZA TROBENTO SKLADATELJA
MARIJANA GABRIJELČIČA

Uvod

Slovenski skladatelj Marijan Gabrielčič, ki živi in deluje zadnja desetletja v Škofji Loki, je bil rojen 18. januarja 1940 v Gorenjem Polju pri Anhovem. Na ljubljanski Akademiji za glasbo je leta 1966 diplomiral iz kompozicije pri Lucijanu Mariji Škerjancu in pri njem čez tri leta (1969) končal tudi podiplomski študij. Uveljavil se je kot zborovodja Primorskega akademskega zbora »Vinko Vodopivec« (1962–64) in mešanega zbora esperantistov (1960–62) ter kot glasbeni kritik v Delu. Bil je direktor (1975) in

umetniški vodja (1976–79) Slovenske filharmonije v Ljubljani. Od tedaj predava na ljubljanski Akademiji za glasbo. V času 1986–93 je bil tudi njen dekan. Kompozicijsko se je Gabrielčič razvil v različnih smereh. Zlasti izstopa kot zborovski ustvarjalec.

Vrsta njegovih zborovskih skladb sodi med pomembnejša dela sodobnega ustvarjanja na Slovenskem: **Jesen, V somrak zvoni, Vetri v polju, Vse je tiho, Kličem vas, Bratje**, cikel **Odmevi kralja Matjaža**, pri čemer polifonija pogosto odseva politonalne prijeme, raznovrstne arhaizme in razpršenost zvoka. Za samospeve je zlasti značilen lirizem, medtem ko izrazita ekspresivnost in elementarnost ritma izhajata iz zadnjih Gabrielčičevih orkestralnih, vokalno-instrumentalnih, solističnih in komorno-glasbenih del. Še zlasti izstopa Gabrielčičeva zvočna naravnost orkestralnih del v **Tolmincih**, simfonični freski iz leta 1976. Med najbolj vredna skladateljeva dela sodijo na področju orkestralnega opusa **Memento mori** za simfonični pihalni orkester in tolkala (1973), **Salonica II.** za pihala, trobila in tolkala (1983), **Eufonija** za flavto, violončelo, harfo in godala (1986–87), **Zvočna znamenja** za violončelo in orkester (1993), na področju komornih in solističnih del pa še **Salonica** za pihalni kvintet (1982), **Kadenca** za violončelo (1993), **Andante** za godalni kvartet (1993), **Intencija** za violino (1993), **Ksilofonija** za tri marimbe in ksilofon (1994) in **Venatio** za trobento (1994), od vokalno-instrumentalnih del pa še **Ta dan**, kantata za mešani zbor in orkester (1966), **Velika maša**, simfonični epitafor za recitatorja, zbor in orkester

Portret skladatelja Marijana Gabrielčiča, rojen leta 1940 (Foto Janez Pipan)

(1968), **Mati**, kantata za mešani in otroški zbor ter orkester (1980), **Iz groba**, za glas in simfonični orkester (1986), **Vizija**, kantata za bariton, orgle in godala (1986) in **Spominski spevi – »Dum spiro, spero«** (dokler diham, upam) za vokalni kvartet, pihalni in trobilni kvintet, tolkala, mandolino, harfo in godala (1987–91). Dvoje skadateljevih del (Eufonija in Spominski spevi) je izšlo tudi na njegovi prvi laserski plošči pri Založbi kaset in plošč RTV Slovenija (1993).

Venatio¹ = Lov za trobento²

Gabrijelčič je omenjeno delo komponiral za solistični trobilni instrument – trobento (a cappella, brez spremljave) in ga poklonil ter posvetil 13. marca 1994 Matjažu Križnarju.³

V analitičnem muzikološkem pogledu je delo enostavna skladba. Sestavlja jo 19 taktov v predpisanem tempu maestoso (veličastno) in zvečine v 3/4 taktovskem načinu, razen sklepnega finala štirih taktov kode v 2/4 taktovskem načinu. Skladba je trobilno efektno komponirana. Skladatelj (kot nekdanji ljubiteljski hornist! pa tudi kot poznavalec posamičnih orkestrskih skupin, spominimo se na orkestralne skladbe iz Gabrijelčičevega opusa, ki posebej poudarjajo vlogo pihalnega in **trobilnega** kvinteta, ...) uporabi značilni in lovsko-onomatopoejski vzorec triol. Le-te se pojavijo kot osminske triole v osnovni obliki

, pa tudi v punktirani osminki s šest-

najstinko . V obsegu od g¹ do g², torej v eni sami samcati oktavi (upoštevana je trobenta v B-uglasitvi!) pa se giblje melodija skladbe. Osnovna tonaliteta skladbe je v C-duru, čeprav je na koncu dopisana še varianta tonalitete v As-duru. Skladbo v kvantitativnem pogledu sestavlja vsega 91 notnih znakov in dve pavzi na koncu. Poleg tega je še dodatno predviden na predzadnji in daljši noti, povezani z lokom na prejšnjo

polovinko, triler. V melodičnem pogledu nastopajo majhni intervali: v in m sekunde in terce, niso pa redki tudi kvartni in kvintni skoki ter skok m sekste navzgor. Vse to melodijo Venatio še dodatno okraši v smislu lovskih – trobilnih signalov. Morda bi bila tukaj uporaba (francoskega) roga še bolj približana naslovu skladbe, ki je ne glede na uporabo enega samega trobila (sopranske trobente) programska. Tak je njen naslov, taka je tudi onomatopoijska celotna skladba Venatio – Lov. V njej pa zato ne manjka že ugotovljene skladateljeve specifičnosti tako v tehnikah kot v njenem izrazu. Gabrijelčič v tej skladbi nadaljuje že ugotovljeno prisotnost arhaizmov in razpršenega zvoka, opaziti je lirizem, ekspresivnost in elementarnost ritma.

Ta ritem še dodatno »krasijo« triole, ki celotno skladbo ves čas razdvajajo v bivalentne in polivalentne ritmične delitve: med prve sodijo delitve četrtnik na

Faksimile rokopisa Venatio (lov)
Marijana Gabrijelčiča

osminke, med druge pa delitev osnovne dobe 3/4 taktovskega načina – četrtinke na triole. Tudi taktovski način v 3/4 se proti koncu prelevi v 2/4 in v vsega štirih 2/4 taktih se potem triola oglasi le še dvakrat kot pojemanje – diminucija celotne skladbe v vseh njenih elementih. Konstantni lovski signal s trobento tako dokončno zamre in se zaključí s trilerjem.

Po oblikovni plati je skladba kljub le 19 taktom enodelna (A) z zaključno kodo. V teh taktih pa lahko zasledimo kar nekaj dvotaktij – motivov, dvoje polstavkov: 7 + 8 taktov, pa dovolj asimetrično obliko z zaključeno kodo pripelje do celotnega glasbenega stavka:

oblika: $3/4 \parallel A (15) \parallel 2/4 \text{ koda } (4) \parallel$
tonalitet: C (As) – dur:

V barvnem, orkestralnem, instrumentacijskem pogledu je delo v celoti namenjeno solistični trobenti z reduciranimi dinamičnimi razponi uporabe tega glasbila, od mezzo forte (mf) preko forte (f) do fortissima (ff) pa delo v celoti zveni barvno dovolj enovito in hkrati efektno.

Skladba Venatio – Lov v agogičnem smislu poteka ves čas enakomerno. Predpisani maestoso je verjetno po-

trebno vzeti zaradi izraza same skladbe nekoliko počasnejše, kot pa bi to lahko MM predstavljalo 76 do 120 udarcev na minuto, morda bi bil pravi tempo ca. 63 MM (med tempom za *largo* in *larghetto*), le v zadnjih treh sklepnih taktih kode avtor predpiše (v dinamičnem crescendo – čedalje močnejše) *ritardando* (polagoma zadržujoče).

Zaradi uporabe enoglasnega instrumenta – trobente harmonije oziroma kontrapunkta te skladbe ne analiziramo.

Gabrijelčičeva skladba Venatio – Lov kljub posvetitvi in poklonu še ni bila (javno) izvedena.

Opombe

¹ Venatio, ōnis, 1. lov. – 2. gonja ali boj z divjimi zvermi v rimskem amfiteatru. – 3. lovski plen, divjačina (prim. Bradač F., Latinsko-slovenski slovar, DZS, Ljubljana, 1990, str. 565).

² Original rokopisa hrani Matjaž Križnar, sin avtorja te razprave (F. Križnarja), ki mu je M. Gabrijelčič delo posvetil ter poklonil (na naslovu avtorja).

³ Rojen 28. 8. 1980 v Kranju, osnovnošolec (OŠ »Ivana Groharja« v Škofji Loki) in učenec 6. razreda Glasbene šole Škofja Loka (trobenta, v razredu prof. Igorja Maroševiča, na dan poklona in nastanka skladbe, 13. marca 1994).

⁴ Do zaključka redakcije cit. razprave, 30. september 1994 (op. avt.).

Viri in literatura

Gabrijelčič M., *Venatio* (Lov), rokopis skladbe, datiran 13. 3. 1994. – Križnar F., Prva izvedba Ksilofonije, *Gorenjski Glas*, 11. in 15. 2. 1994, str. 6. – Križnar F., Skladatelj M. Gabrijelčič, laserska plošča ZKP RTV Slovenija, DD-0085-13. – Leksikoni CZ – Glasba, druga dopolnjena izdaja, CZ, Ljubljana 1984. – Rijavec A., Gabrijelčič M., *Enciklopedija Slovenije*, 3. zv. – Eg-Hab, MK, Ljubljana 1989, str. 173.

Franc Križnar

Skladatelj Marijan Gabrijelčič (levi) in trobentar Matjaž Križnar (desni) 13. marca 1994 ob prvem izvajanju skladbe Venatio (Foto Franc Križnar)